

те зверства в България, "Български глас" апелира отново към емиграцията за помощ на бедстващите българи.²⁶

На българска земя централните и местни дейци са изцяло в услуга на русите. К. Цанков е младши чиновник за особени поръчения в Свищов. Ив. Вазов е преводач в канцеларията на свищовския губернатор. Ст. Стамболов раздава помощи на пострадалото население в Добруджа от името на Московския благотворителен комитет, след което е писар преводач в управлението на началника на Търновски окръг. За преводач в действащата армия е препоръчан и П. Енчев, като "човек много добър, който познава местността по долния Дунав". Секретарят на Болградското общество Ив. х. Иванов работи по привличането на учащите се в Русия и Австрия българи за участие в "работите, които ще се открият в бъдеще" с намерение и той с другарите си да замине през есента за България.²⁷ На служба като унтерофицер и прапорщик в 1-а дружина на Българското опълчение Ол. Панов участва в бойните действия на родна земя и е награден с орден "Свети Георги". Такъв орден получава и Ив.х.Н. Бобйовски като опълченец от 2-а дружина²⁸ и пр.

От казаното дотук е видно, че след саморазпускането на БЦБО на 14 април 1877 г. местните общества продължават започнатата подготвителна, пропагандна и непосредствена дейност по сформирането на Българското опълчение. Нещо повече, тази дейност се активизира особено предвид новите потребности на народното дело. От друга страна БЦБО /БЦК/ в Букуреща все така се възприема от обществата и отделните емигранти като ръководно тяло, като своеобразен център на националното революционно движение. Може да се каже без преувеличение, че благодарение най-вече на усилията на "младите", които както сочат видни съвременници, са готови да се жертвуват за освобождението на България, е възможно създаването за твърде кратко време на сравнително многобройния отряд на Българското опълчение.

1. Христоматия по история на България. Българско възраждане - Втората и третата четвърт на 19 в. С., 1996, с. 588; Бендерев, Ат. История на Българското опълчение 1877-1878. С., 1930, с. 60; 100 години от Руско-турската освободителна война 1877-1878. Документален сборник с подобрени материали от архивите и българския възрожденски печат 1876-1878, кн. I, С., 1979, с. 136; Сюлюр, Е. Българската емигрантска интелигенция в Румъния през XIX век. С., 1982, с. 226; Митев, Й. Бесарабските българи и Освобождението на България. ИПр., кн. 1, 1967, с. 58, 59 и др.; 2. 100 години от Руско-турската освободителна война..., с. 62; 3. НБКМ-БИА, ф. 56, инв. № 5891; Бендерев, Ат. Цит. съч., с. 60; 4. 100 години от Руско-турската освободителна война..., с. 79; Българите в Румъния XVII - XX в. Документи и материали. Акад. изд. "Марин Дринов". С., 1994, с. 206; Россия и национально-освободительная борьба на Балканах 1875-1878 г.г. Сборник документов. Москва, 1978, с. 238; 5. В. Български глас, бр. 34, 8 ян. 1877; бр. 39, 5 март 1877 и др.; 6. Пак там, бр. 42, 24 март 1877.; 7. НБКМ-БИА, ф. 5, а.е. 7, л. 294; 8. Пак там, л. 292; 9. ЦВА, ф. 42-к, оп. 1, а.е. 21, л. 206; Българското опълчение. Сборник от документи, т. 1, с., 1956, с. 174; 10. В. Български глас, бр. 44, 16 април 1877; 11. 100 години от Руско-турската освободителна война..., с. 111; 12. Пак там, с. 106, 121; Освобождение Болгарии от турецкого ига. Документы в трех томах. Изд. "Наука", т. 2, Москва, 1964, с. 38; 13. Пак там; 14. В. Нова България, бр. 75, 22 април